

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. אם יש עדים שתבעו הרי זה נשבע ונוטל ... שתבעו בזמנו ... כנגד אותו היום של תביעה 2
- ב. המלוה את חבירו לא ימשכנו אלא בבית דין ולא יכנס לביתו ליטול משכנו שנאמר בחוץ תעמד 4
- ג. היו לו שני כלים נוטל אחד ומניה אחד 6
- ד. ומחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום 7
- ה. ואם מת אינו מחזיר ליורשיו 7
- ו. אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום ומשלשים יום ולהלן מוכרן בבית דין 8
- ז. שליח בית דין מנתח נתוחי אין אבל משכוני לא 8
- ח. לא יחבל ריחים ורכב הא דברים אחרים חבל 9
- ט. לא תחבל בנגד אלמנה הא של אחרים תחבל 12
- י. שליח בית דין שבא למשכנו לא יכנס לביתו למשכנו אלא עומד מבחוץ והלה מוציא לו משכון שנאמר בחוץ תעמד 15
- יא. ולא ימשכנו דברים שעושין בהן אוכל נפש ונותן מטה ומטה ומצע לעשיר מטה ומטה ומפיץ לעני לו אבל לא לאשתו ולא לבניו ולבנותיו 16
- יב. כדרך שמסדרין לבעל חוב 17
- יג. מסדרין בערכין 18
- יד. לא את הלוקח ולא את החרדל רבן שמעון בן גמליאל מתיר בלוקח מפני שהוא מאכל לעורבין 19
- טו. בני מלכים סכין שמן וורד על גבי מכותיהן בשבת שכן דרכן לסוך בחול 20
- טז. הרי שהיו נושין בו אלק זוז ולבוש איצטלא בת מאה מנה מפשיטין אותה ממנו ומלבישים אותו איצטלא הראויה 21

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף קיג.

א. אם יש עדים שתבעו הרי זה נשבע ונוטל... שתבעו בזמנו... כנגד אותו היום של תביעה

מה שהתבאר לעיל דף קנ: קיא: ודרף קיב. שהשכיר שעושה מלאכה אצל בעל הבית ובא ותבע שכרו, ואמר לו בעל הבית פרעתוך והשכיר אומר לא פרעתני, בין אם יאמר לו בעל הבית פרעתוך כל שכרך בין אם יאמר פרעתי קצתו וקצתו עודני חייב לך, נשבע השכיר כעין של תורה בנקיטת חפץ מפני שהיא שבועת המשנה ונוטל.

במה דברים¹ אמורים כשיש עדים ששכרו ושעשה עמו המלאכה בו ביום², אבל אם לא היו שם שני עדים ששכרו ושעשה עמו, מתוך שיכול לומר לא שכרתוך או לא עשית עמדי מלאכה, יכול לומר³ שכרתוך ועשית עמדי מלאכה ונתתי לך שכרך בודאות⁴, וישבע בעל הבית היסת אם אומר פרעתוך הכל כדין שאר כופר בכל, ואם הודה מקצת ישבע שבועת התורה⁵.

ואם יש עד אחד ששכרו ושעשה עמו מלאכה ואין העד יודע אם פרעו אם לא ובעל הבית אומר שפרעו, גם בזה לא עשו תקנה שישבע השכיר ויטול כיון שאין כאן אלא עד אחד⁶.

¹ שו"ע ונו"כ פט ג

² דאם לא יעידו עדים גם על זה, לא מהני עדותן על ששכרו, דהא נאמן במיגו דאי בעי אמר לא בא לעשות מלאכתו. סמ"ע ז

³ אע"ג דהוי מיגו דהעזה דכי יאמר להד"ם יודע השכיר שמשקר במזיד, אבל השתא סובר שאומר כן משום שמרוד בפועליו. שאני הכא כיון דשבועת שכיר תקנת חכמים היא, במיגו כל דהו אוקמה אדינא ונ"ל דלא הוצרכו לזה לענין לפטרו ממזון, דלענין פטור ממזון מהני אף מיגו דהעזה. ש"ך ו

⁴ ואף על גב דמטעם שמתוך שהוא טרוד בפועליו אמרינן דשכח וסבר שפרעו, ומשום הכי אמרו דישבע השכיר, ולא משום דחשדינן ליה במשקר במזיד, וא"כ לא שייך מיגו בכה"ג, דאטו משום מיגו יזכור טפי. מ"מ כיון שהבעל הבית טוען ברי לי שלא שכחתי ויודע אני שפרעתיו, אין לנו להחזיקו במשקר לומר שאינו ברי לו, והוא משום כיון דיש לו מיגו דאי בעי לשקר בהאי דאמר ברי לי, היה משקר לומר לא שכחתי כלל, משא"כ כשאין לו מיגו דאמרינן דמסופק הוא ומשקר לטענת ברי, כ"כ התוס' [שבועות מ"ה ע"ב ד"ה מתוך], סמ"ע שם ח

⁵ ולא כר"י [בתוס' ב"מ קי"ב ע"ב ד"ה קציעה] והמור [שם] הביאו, דכתב דבמודה הבעל הבית במקצת אינו נאמן במיגו דלא שכרתוך, דהו"ל מיגו דהעזה. סמ"ע שם ט

⁶ עיין ש"ך שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ולא עשו תקנה זו שהשכיר נשבע ונוטל אלא כשתובעו השכיר תוך זמן תשלומין שלו שכיר יום כדינו ושכיר לילה כדינו⁷ וכמו שהתבאר לעיל דף קיא.

אבל אם תבעו לאחר זמנו ואמר פרעתי אף על פי ששכרו בעדים המוציא מחבירו עליו הראיה, ואם לא הביא ראיה ישבע בעל הבית היסת ונפטר שאז אינו טרוד בפועליו.

וכמה הוא זמנו, שכיר יום כל הלילה של אחריו, ושכיר לילה כל היום של אחריו.

ואם תבעו בתוך זמנו כל משך זמנו, עשו לו תקנה לישבע וליטול כל אותו היום של התביעה אף על פי שעבר זמנו, כיצד, היה עושה עמו ביום שני עד הערב הרי זמנו מן התורה כל ליל שלישי ואם לא תבעו עד יום שלישי שוב אינו נשבע ונוטל, ואם הביא עדים שהיה תובעו והולך כל ליל שלישי⁸ הרי זה נשבע כל יום ג' ומליל רביעי ואילך המוציא מחבירו עליו הראיה, וכן אם הביא עדים שהיה תובעו והולך ליל רביעי ויום רביעי וליל חמישי הרי זה נשבע ונוטל כל יום חמישי, וכן לעולם יש לו לשכיר נאמנות לישבע וליטול יום א' אחר שתבעו ולא יותר⁹, וטעמא דמילתא דכל שהוא מתמיד בתביעתו

⁷ בלבוש כתב הטעם דכיון שהוא תוך זמנו הבעל הבית טרוד בתשלומי פועליו לקיים מצות ביומו תתן שכרו ובלאו דביל תלין כו' ואז נשבע השכיר ונוטל. ובסמ"ע שם י כתב הטעם, דהזקה היא דאין הפועל משהה שכירתו לאחר זמנו, אם לא שתבעו בזמנו ולא נתנו לו, והקשה על הלבוש שלפי דבריו, אם הבעל הבית אמר אחר זמנו שפרעו תוך זמנו, לא היה נאמן הבעל הבית כיון שאז היה טרוד, וזה אינו כדאיתא בגמרא [ב"מ קי"ג ע"א].

⁸ ולא דוקא קאמר שתבעו הרבה פעמים, אלא כונתו שכל זמנו היה בתביעה ובהזקה שלא פרע, והיינו שתבעו בעדים בסוף זמנו והשיב לו שיבוא אח"כ, והרי שמעו שלא פרע לו תוך זמנו, בזה השכיר נאמן לישבע וליטול עונה אחת אחר סוף זמנו, כן מוכח פירושו מדברי הרא"ש [ב"מ פ"ט ס' מ"ד] והמור [סעיף ז'], שהם כתבו על מה שאמרו בגמרא שתובעו כל זמנו, שתובעו בסוף זמנו. ולא כמו שכתב בעיר שושן [סעיף ג'] שכתב ז"ל, ואם יש לו עדים שהיה תובעו כל ליל שלישי, כלומר שהיה יוצא ונכנס לתובעו תמיד כל הלילה של יום שלישי כו', וכן כפל ושילש לשון זה. וזה אינו, אלא כמו שכתבתי. סמ"ע יא

⁹ עיין פרישה ודרישה [סעיף ז'], וסמ"ע יב שהוכיח מלשון הרמב"ם [פ"א משכירות ה"ז] והמור [סעיף ז'] דכונת הרמב"ם היא דלעולם נותנין לו זמן לישבע וליטול בזמן התביעה, ומשום הכי אם תבעו בליל התחלת יום ג' לחוד, אין נותנין לו אלא יומו דיום ג', דהיינו י"ב שעות נגד י"ב שעות דזמן התביעה, ואם תבעו ליל ג' וגם יום ג' ולא פרעו, אזי נותנין לו זמן כל יום ד' לילו ויומו כאורך זמן התביעה, והרמב"ם כתב תהילה דאף אחר תביעה הראשונה אם לא היה אלא לילה אחד, אין נותנין לו יותר מזמן לילה, ואח"כ אשמעינן רבותא דאפילו אחר זמן ראשון, אם יש עדים שחזר ותבעו בליל ד' ויומו, דנותנין לו נגדו כל יום ה' לילו ויומו להיות נאמן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

מידק דייק, אבל כשנתרשל בדבר איכא למימר נמי דפועל טרוד בעסקיו ואפשר שפרעו ואינו נזכר, הלכך שוב אינו נשבע ונוטל.

ב. המלוה את חברו לא ימשכנו אלא בבית דין ולא יכנס לביתו ליטול משכנו שנאמר בחוץ תעמד

המלוה¹⁰ לחבירו מעות על מנת שיפרע לו לזמן מסוים, ולא לקח ממנו משכון, כשיגיע הזמן ולא פרעו אסור¹¹ למלוה ליכנס לבית הלוח, בין אם הוא עני ובין אם הוא עשיר¹² ליטול ממנו משכון, או לתפוס מנכסי הלוח שלא על פי בית דין¹³, ועל זה הזהירה התורה¹⁴ פי תשעה ברעף משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבטו.

בין אם¹⁵ חטף ממנו המשכון בחזקה, ובין אם לקחו מבית הלוח והלה שותק¹⁶ ואינו מוחה בידו, או שלא היה הלוח בביתו בעת שנטל המשכון, עובר בלאו¹⁷.

לישבע ליטול. ואף על גב דעבר הבעל הבית זמן פרעון גם כל יום ג', והו"ל ליתן לו נגדם ב' ימים ולילות. וי"ל כיון דלעת הערב ביום ג' לא תבעו, נמצא כשכלה היום ג' היה בחזקת פרוע, ואף על גב דכשחזר בתחילת ליל ד' ותבעו אינלאי מילתא דעדיין לא פרע, מ"מ מחשב מאז להתחלת תביעה ואין נותנין זמן אלא נגדו.

¹⁰ אהבת חסד ח"א פ"ו סעי' א

¹¹ ואם עשה כן מה שעשה עשוי ויחזיר את המשכון בזמן הפרעון (רמ"א סי' צו סעי' יב) אא"כ יש בדברים שמשכן מצות עשה דהשבת העבוט (עיי' פרטי דינים אלו מ"ע קצט ועיי' ל"ת רמ)

¹² נתיב החסד שם ס"ק יב

¹³ ועיי' לקמן מה הדין במקום שהמנהג לתפוס שלא על פי ב"ד

¹⁴ סה"מ ל"ת רלט

¹⁵ אהבת חסד שם.

¹⁶ ומה שנזכר בגמ' להלן ניתוחי דהיינו שמנתק ממנו הוא דוקא אם פגע בו בשוק אבל אם לוקח מביתו אפילו שלא בפני עובר (נתיב החסד שם ס"ק ב)

¹⁷ כתב הסמ"ע סימן צו סק"ז דביתו לאו דוקא, אלא ה"ה, וכ"ש שלא ישמט בחזקה מה שעליו או ממה שבידו בפגעו בחוץ, וכ"כ בשו"ע הרב. אמנם בשו"ת מהרי"ל דיסקין פסקים אות לט מסתפק אם אסור מגנו חצרו וקרפיות, ומשמע שמפרש דברי הסמ"ע דהיינו דוקא מידיו או ממה שעליו, אבל כשאינו בידו וגם אינו בביתו ממש אפשר שאינו עובר, וכן ראיתי בשם חידושי הר"מ סימן צו שדן בבית המושכר לו אם עובר. וצ"ע ממ"ש הרמ"א בסימן ד שאם בא לידו ברשות מותר לעכבו, תיפוק ליה שלא לקחו מביתו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אפילו¹⁸ להרבות עליו בדברים לשכנעו עד שיתן הלוח בעצמו את המשכון גם כן אסור¹⁹, אלא יעמוד בחוץ והלה מוציא לו את המשכון שנאמר (שם פסוק יא) בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אֶתָּה נִשֶּׂה בוּ יוֹצִיא אֵלָיךָ אֶת הָעֲבוּט הַחוּצָה

ואפילו ליכנס²⁰ לבית הלוח, לדעת מה יש לו שם אסור²¹.

ולאו²² דוקא ליכנס לבית הלוח, אלא אפילו לבוא אליו בשוק ולחטוף ממנו שם²³ בכח הזרוע אסור²⁴, אלא אם כן נותן לו הלוח מדעתו את המשכון.

וכיצד יעשה²⁵ ילך לבי"ד ויבקש מהם שיקחו משכון מהלוח כדי שיהיה בטוח שיקבל פרעון חובו והבי"ד שולחים אחר הלוח ומבקשים ממנו משכון כנגד מעותיו של המלוה או שולחים את שליח הבי"ד לבקש מהלוח משכון.

ובכל חוב הבא מחמת הלואה²⁶ אמרה תורה לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו, ולכן אף על פי שהוא בטוח שחייב לו אסור המלוה לתפוס מנכסי הלוח או למכור משלו שלא

¹⁸ אהבת חסד שם

¹⁹ ואפשר שעובר אף בלאו של לא תבא וגו' שאולי מה שנותן לו הוא מחמת היראה או מחמת הבושה ולא מחמת שרוצה לתת לו (נתיב החסד שם ס"ק ד)

²⁰ ה

²¹ דכניסה לצורך המשכון אפילו אינו ממשכנו עתה אסור שנאמר בחוץ תעמוד

²² אהבת חסד שם

²³ ועיין בפתחי חושן דיני הלוח פ"ו ס"ק א שדייק משו"ת המהרי"ל דיסקין בפסקים אות לט שדן אם אסור מגנו הצירו וקרפיו וכן מחי" הרי"ם סי' צו שדן בבית המושכר לו שמשע שאם אינו בביתו אינו עובר א"כ לוקח מידיו או ממה שעליו אבל אם אינו בביתו ממש ואינו עליו או בידיו מותר ולפי דעת ב"מ קיג לקמן שיש בשוק איסור דרבנן שמא יב אל ביתו א"כ אפשר שגם בכה"ג אסור

²⁴ מהרמב"ם הל' מלוה ולוה פ"ג ה"ד ומהשו"ע חו"מ סי' צו סעי' ו משמע שהאיסור הוא מדאורייתא והתוס' ב"מ קיג ע"א ד"ה אימא כתבו שהוא אסור מדרבנן כדי שלא יבא לביתו לעבוט עבוטו (סמ"ע שם ס"ק ז) ובספרי פסקה רעו משמע שהוא מדאורייתא וכן משמע ביראים סי' קלב

²⁵ ערוך השולחן שם סעי' ו

²⁶ אבל בחוב שאינו בא מחמת הלואה, ע"י שו"ע סימן ד באיזה אופן עביד איניש דינא לנפשיה, אבל איסור לא תבא אל ביתו ליכא, וכמ"ש בשו"ע סימן צו סעיף יז שבהוב מכח ערבות או שכירות אין בו איסור לא תבא אל ביתו (וכתב בערוה"ש בשם התומים שמ"מ אסור למשכן כלי אוכל נפש, וכן איסור למשכן בגד אלמנה, נוהג גם באלה כמבואר להלן), וכתב הש"ך שח"ה בחוב גזילה, כל שלא זקפו במלוה אין בו איסור (בנחל יצחק לסימן פז אות א ענף ב כתב בשם הש"ך בתקפו כהן סוף ס"ק קיא שבמקום דמהני תפיסה מספק מותר אף לכתחלה לתפוס, עיין שם) ובחוב עיסקא שהוא פלגא מלוה ופלגא פקדון, כתב בנה"מ סימן צו סק"א שכנגד חלק הפקדון בודאי שמותר לתפוס, אבל כנגד הפלגא מלוה אסור. אמנם כשתופס חפץ אחד ששוה ככל דמי העיסקא אין בו איסור, ומצדד לומר שאפילו כשיכול לתפוס חפץ קטן השוה כנגד דמי הפקדון, ותופס חפץ גדול כנגד כל העיסקא אפשר שאין בו איסור,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

על פי בית דין²⁷, ואפילו לתפוס מנכסי הלוחה כדי שיהא מוחזק כשיתבענו אח"כ לדין, דעת כמה פוסקים לאסור²⁸, וכל שכן שאסור לגנוב משל לוחה²⁹ כדי לגבות חובו שלא בדיעתו, ויש אוסרים³⁰ להוציא שקר מפיו לגבות חובו.

נראה דעת האחרונים³¹ בכל הנ"ל שגם כשאי אפשר לו לקבל את שלו ע"י בית דין קיים האיסור. ויש אומרים³² שאם אין הלוחה רוצה לפרוע, נתבטל שם הלוחה למפרע ונעשה גזל בידו, וממילא אין כאן איסור.

ג. היו לו שני כלים נוטל אחד ומניח אחד

היו לו שני כלים³³ אחד של יום ואחד של לילה וחובו נגד שניהן, ממשכן אותו בשניהן נוטל אחד, דהיינו כלי לילה ביום ומחזיר לו באותו פעם כלי

²⁷ והקצה"ח סימן קג סק"ד הביא בשם הנמוקי" בפרק המקבל (דף קיג ע"א) בשם ר"ת שאיסור לא תבא אל ביתו אינו אלא כשבא למשכנו בתורת משכון, אבל בתורת גוביינא מותר, כיון דקיי"ל עביד איניש דינא לנפשיה, ואף על פי שבלא"ה צריך ב"ד מפני שצריך שומא הכא כיון שהתנה בשטר הו"ל דבר שבממון ותנאו קיים, ובדעת הרא"ש כתב דאפשר דלא ס"ל כר"ת, ואפשר שגם הרא"ש איירי בתורת משכון ולא בתורת גוביינא, עיין שם. והריב"ש סימן שצו סובר שבחוב הלוחה לא אמרינן עביד איניש דינא לנפשיה, ואפילו במקום דאיכא פסידא, ועי' קצה"ח סימן צו סק"ב וסימן שנט מ"ש בדברי הריב"ש, ועי' אמרי בינה הלכות דיינים סימן י.

²⁸ עי' קצה"ח סימן ד סק"א שהביא דברי הש"ך בתקפו כהן סימן קמו וקטו, ומסיק לאיסור, ובשער משפט שם מתיר, ועי' פת"ש שם ובאמרי בינה הנ"ל ובתהלה לדוד לחו"מ סימן ג, ומבואר בדברי הפוסקים שאפילו לתפוס משכון אסור, כמ"ש בשו"ע סימן צו סעיף ו

²⁹ עי' שו"ת שואל ומשיב (מהדו"ג ח"א סימן שעא)

³⁰ ש"ך סימן עה סק"א

³¹ עי' קצה"ח סימן צו סק"ב שהביא מ"ש בסימן ד בענין לתפוס כדי שיהא לו מינו כשיבא לב"ד, והעלה לאיסור, והביא מדברי הטור בשם הרמ"ה (וכן הוא בשו"ע סימן צו סעיף טו) שבמקום שאי אפשר לבע"ח לאישתלומי באנפי אחרוני מותר לשליח ב"ד להכנס לביתו ולמשכנו, והביא גם תשובת הרי"ף שאם הלוחה אלם ורע מעללים ומעזיז פנים מלפרוע חובו מותר ליכנס לביתו לדעת מצפוניו אפילו ע"י שליח עכו"ם, ולפי"ז אפשר דה"ה הוא עצמו מותר למשכנו, אלא מכיון שהטור הביא דעת בעה"ת שבהלואה שהזירה תורה אין בנו כח לעקור מצוה זו אלא בקושי, ושתהא כוונת ב"ד לשמים וכו', סיים הקצה"ח שאין לסמוך ולהתיר, ואפילו לדעת הרי"ף והרמ"ה דוקא ע"י ב"ד, ומשום הפסד ממון לא שרי לעבור על דברי תורה, והמקום ימלא הסרון כים במקום מצוה, ויד לא ישלח לעבור על דברי תורה, ע"כ תוכן דברי הקצה"ח. אמנם בשער משפט סימן ד סק"א כתב שבמקום שאינו יכול לגבות חובו ע"י ב"ד מותר לתפוס בעצמו

³² אמרי בינה דיני גביית חוב סימן ב ובחלק השו"ת סימן ג, שאם יש לו ואינו רוצה לשלם, שבודאי לא על דעת כן הלוחה הוי גזל למפרע, ואין בו איסור לא תבא שלא נאמר כי אם בהלואה. ומדבריו משמע שאפילו בלא תנאי נעשה גזל מכת אומדנא, אמנם בערך ש"י סימן סא כתב סברא זו בהתנה עמו בפירוש שע"מ כן מלוח לו שיפרענו מעצמו, וכיון שעבר על התנאי ולא פרע מעצמו נעשה גזל למפרע ומותר לתפוס משלו, וסמך על סברא זו במקום שנהגו לגבות שלא בכ"ד, עיין שם שהאריך בזה.

³³ שו"ע ונו"כ שם יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

היום, וההיפך לעת הערב. וכן לעולם³⁴, עד מתי הוא חייב להחזיר ולחזור וליקח, עד לעולם כל זמן שהוא רוצה להחזיקו בתורת משכון,

ד. ומחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום

כתיב³⁵ (שם פסוק יב יג) וְאִם אִישׁ עָנִי הוּא לֹא תִשָּׁכַב בְּעֵבְטוֹ הַשָּׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֵבוֹט כְּבוֹא הַשָּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וְגו' וְאִם אִישׁ עָנִי הוּא לֹא תִשָּׁכַב בְּעֵבוֹטוֹ הַשָּׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֵבוֹט כְּבוֹא הַשָּׁמֶשׁ וְגו', לפיכך אמרו אחד הממשכן את חברו בבי"ד, ואחד שמשכנו בידו בזרוע, או מדעת הלוח שנתן לו המשכון שלא בשעת הלואתו, אם איש עני הוא ומשכנו דבר שהוא צריך לו, הרי זה מצוה להחזיר העבוט בעת שצריך לו, דהיינו שמחזיר לו את הכר בלילה כדי לישן עליו, דהיינו כסות לילה שמחזירו בלילה, ואת המחרישה ביום כדי לעשות בה מלאכתו, והוא הדין לשאר כסות יום שמחזירו ביום דכתיב (שמות פרק כב פסוק כה) עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ תָּשִׁיבֵנּוּ לוֹ, והיינו כסות יום שמחזירו ביום עד שתבא השמש ואחר כך חוזר ונוטל³⁶.

במה דברים אמורים כשמשכנו שלא בשעת הלואתו, אבל אם בשעת הלואתו הלוח לו על המשכון אינו חייב להשיבנו לו בעת צרכו עד שיפדנו³⁷.

וכיון דמצות השבת³⁸ העבוט מצות עשה הוא דהשָׁב תָּשִׁיב לוֹ, ומתן שכרו כתובה בצדה דכתיב בסיומא דקרא (דברים שם) וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וּבִרְכָךְ וְלָךְ תִּהְיֶה צְדָקָה לְפָנַי יִקְוֶה אֲלֵהֶךָ וְקִ"ל שכל מצות עשה שמתן שכרה בצדה אין בי"ד שלמטה מצווין לכופו, הכי נמי במצות השבת העבוט אין בי"ד של מטה מחוייבין לכופ עליה, מכל מקום אם רוצים לכופ משום איזה טעם שיש להם הרשות בידם.

ה. ואם מת אינו מחזיר ליורשיו

³⁴ סמ"ע שם מ

³⁵ שו"ע ונו"כ צו טז

³⁶ ואם תאמר אם כן מה מועיל לו המשכון, כדי שלא ישמט החוב בשביעית דלא הו"ל משל אחיך בידך, וגם שלא יעשה מטלטלין אצל בניו שאם ימות הו"ל להו מטלטלין דיתמי דלא משתעבדי לבעל חוב מן התורה, ואם משכנו יכול להפרע מן המשכון אפילו אחר שמת הלוח דשיעבודו עליו קדם לירושתם.

³⁷ וכתב הסמ"ע (סקל"ד) דאם יש בידו דבר הצורך ללוח כגון כר וכסת, אסור למוכרו. ועיין תומים ס"ק ט"ז דלא נראה כן, ואין צריך להמתין רק שלשים יום כמו בכל משכון. אורים שם כב רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אם השיב לו³⁹ המשכון בזמנו ומת הלוח ועדיין המשכון בידו, שומטו מעל בניו ואינו מחזיר להם, דהשב תשיב לו אמרה רחמנא ולא ליורשים בתורת השבת העבוט, אלא ימכרנו בבי"ד ויגבה חובו.

ו. אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום ומשלשים יום ולהלן מוכרז בבית דין

אם היה המשכון⁴⁰ מדברים שאין הלוח צריך להם, אין מניחין אותו בידו אלא נוטלו גם כן השליח בי"ד בתורת משכון, אינו מוכרו מיד אלא המלוה ממתין לו⁴¹ ומניחו אצל המלוה עד שלשים יום אולי יפרדנו, ואם אינו פודה בתוך שלשים או משלשים ואילך מוכרו בבי"ד.

ז. שליח בית דין מנתח נתוחי אין אבל משכוני לא

וכן גם שליח⁴² הבית דין מוזהר גם הוא שלא יכנס לבית הלוח לטול ממנו משכון שנאמר (דברים שם פסוק יא) בחוץ תעמוד וְהָאִישׁ ודרשו חז"ל דתיבת וְהָאִישׁ לרבות שליח בי"ד לומר שגם הוא יעמוד בחוץ.

ואם אינו בא⁴³ לבית הלוח אלא בא אליו בשוק מותר לשליח הבי"ד לחטוף בזרוע מן הלוח, וליתנו למלוה, ובזה נשתנה דינו מהמלוה, או שאם מוצא דבר מה בחוץ יקחנו כמשכון למלוה⁴⁴.

י"א⁴⁵ שמה שהוזהר שליח הבי"ד שלא ליכנס לביתו למשכנו אינו אלא אם ממשכנו כדי להבטיח שישלם הלוח חובו, אבל אינו מתכוין לגבות החוב ממשכון זה וכגון שלא הגיע זמן הפרעון וממשכנו כדי להבטיח שישלם בהגיע הזמן, או שהגיע הזמן ואינו גובה ממשכון זה מאיזה טעם אבל אם הגיע הזמן ובא המלוה לגבות החוב והלוח אינו

³⁹ שו"ע ונו"כ שם יט

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם יח

⁴¹ סמ"ע שם מא

⁴² אהבת חסד שם סעי' ב

⁴³ אהבת חסד שם

⁴⁴ ערוך השולחן שם

⁴⁵ אהבת חסד שם סעי' ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

רוצה לפרוע לו והוא מוחזק שיש בידו מטלטלין ומחביאם כדי שלא יגבו ממנו שליח בית דין נכנס לביתו לגבות מכליו החוב ולתת למלוה שפריעת בעל חוב מצוה⁴⁶.

ח. לא יחבל ריחים ורכב הא דברים אחרים חבל

המלוה⁴⁷ לחבירו מעות על מנת שיפרע לו לזמן מסוים, ולא לקח ממנו משכון, כשיגיע הזמן ולא פרעו אסור⁴⁸ למלוה לטול מהלוה⁴⁹ בין אם הוא עשיר ובין אם הוא עני⁵⁰ ואפילו על פי ב"ד⁵¹, כלים שעושים בהם אכל נפש ואפילו אם אינו נכנס לביתו אלא לוקח ממנו בשוק אסור⁵², ועל זה נאמר (דברים כד פסוק ו) לא יחבל ריחים ורכב פי נפש הוא חבל⁵³.

⁴⁶ ודינו כדין סוכה ולוב ותפילין וכל מצות עשה שב"ד מכין אותו עד שתצא נפשו כדי לקימה ואם אין לו נכסים אים כופין אותו להשכיר עצמו ולא לעשות שום מלאכה כדי לפרוע דכתיב (ויקרא כה גה) כי לי בני ישראל עבדים" שמרו של הקב"ה קודם ועיין בשער המשפטי סי' צו ס"ק ג שכתב שיש פוסקים שסוברים שדוקא ב"ד אין כופין אותו להשכיר עצמו אבל הוא בעצמו חייב להשכיר את עצמו כדי לפרוע חובו (שם) ועיין ל"ת רלד בשם שו"ע הרב שס"ל שאינו חייב אפילו להשכיר את עצמו

⁴⁷ אהבת חסד פי"ז סעי' ד ערוך השולחן חו"מ סי' צו סעי' יא

⁴⁸ ואם עשה לא אהני מעשיו וצריך להחזיר הכלים ללוה אפילו שלא הגיע זמן הפרעון (הגהות חכמת שלמה בשו"ע חו"מ סי' צו סעי' יב)

⁴⁹ ונראה פשוט דאם חבל כלי אוכל נפש שאין בו שוה פרוטה ומ"מ לוקה, כי זה לא הוי לאו שבממון כמו שכתב הרב המגיד בה"ד גבי השבת העבוט, אלא גזירת הכתוב הוא לא מחמת ממון, א"כ אפילו פחות משוה פרוטה, דרק גבי ממון הלכה למשה מסיני דבעינן פרוטה. וכן אם החוב פחות משוה פרוטה, אף דאינו ממון מ"מ חייב לשלם לו אלא דאין מוציאין בדיינים, ושפיר הוי חבלה כן נראה ברור מנחת חינוך (מצוה תקפג אות יא)

⁵⁰ שם נתיב החסד ס"ק יב

⁵¹ ואם יורד לנוביינא עיין קצות החושן סי' רג ס"ק ד

⁵² ולדעת הרמב"ם פ"ג ממלוה ולוה ה"ד עובר בזה גם משום לא תבא אל ביתו לעבט עבטו (עיין ל"ת רלמ) ולדעת תוס' ב"מ קיג ע"א ד"ה אימא כשנוטל בשוק אינו עובר משום לא תבא וכו' דבשוק אינו אלא איסור דרבנן אם אינם כלי אוכל נפש

⁵³ "ריחים שם הונח על כלי המחינה בכלל יהיה כלו כלי אחד או ב' כלים ויותר, כי הנרצה בריחים (לרש"י) הכלי הפועל המרוח בדרך כלל, מן וימרחו על השחיין (ישעיה לח) (ענין מעיכה פציעה וכתישיה) כמו וטחנו בריחים (במדבר יא), ובדרך פרט יקרא הכלי התחתון רחים (דער רייבער) והכלי העליון רכב שהוא רוכב על התחתון (לויפער), כי אעפ"י ששני הכלים מיוחדים למלאכה אחת בשתוף, הנה הוא לוקה על כל אחד משניהם כשחובל אותם או אחד מהם, כי א"א לזה בלא זה ועושה האחד מה שעושה השני ע"כ הוא חובל את נפש בעליו; ומה שנתיהד לתחתון להקרא רחים אעפ"י שכפי הנראה העליון פועל יותר מן התחתון בפעל המרוח להיותו בתנועתו ועושה מעשה לא כן התחתון ששוכב במנוחה ואינו פועל כלל במרוח כ"א שמעמיד הדבר הנטחן לשימור מן העליון, מ"מ נקרא התחתון רחים מחמת שהוא קבוע תמיד במקומו וניכר ממנו שהוא מוכן למחינה, אבל העליון במה שהוא כלי המתלטל ולא נתברר מענינו שנעשה לפעל המחינה ביחוד נקרא רכב שהוא רכוב על התחתון: (הכתב והקבלה עה"ת שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ולא נאסרו אלא כל הכלים שעושיין בהם אכל נפש כגון הקערות שלשים בהם, והסירים שמבשלים, בהם וסכין של שחיטה, וכל כלי שמשמש למאכל כצלחות לאכילה, וסכינים, ומזלגות, וכוסות, ואפילו כלים שאין אוכלים מהם ממש אלא שמשמשים להכנת מאכל, או בשביל מאכל, כגון חרמש לקצור, או נפה ותנור שמטלטלים, (בימינו טוסטר אובן או מיקרוגל) וכיו"ב.

אבל כלי אומנות⁵⁴ אע"ג שעל ידיהם יש לו מה לאכול כמו מספריים של ספרים, או אפילו פרות שחורש בהם, או צמר מכבשים, מותר למשכנם, וכן האוכל עצמו מותר למשכנו. וי"א⁵⁵ שאם חבל פרות שחורש בהם או כל כלי אומנות שעל ידו מתפרנס חייב.

ואם מישכן מחזיר בעל כרחו ללוה מיד. וי"א⁵⁶ שמחזיר בעל כרחו רק בשעה שצריך אותם הלוה למלאכתו אבל בשעה⁵⁷ שאינו צריך משאירם המלוה אצלו.

ואם אבד המשכון⁵⁸ או נשרף קודם שיחזיר⁵⁹ לוקה⁶⁰. וי"א⁶¹ שאינו לוקה.

⁵⁴ ערוך השלחן שם

⁵⁵ רמב"ם מלוה ולוה פ"ג ה"ג סמ"ע סי' צו ס"ק טז

⁵⁶ סמ"ע שם ס"ק יד טז ובביאור הגר"א כתב שם שזהו דעת הרמב"ן והרשב"א אבל דעת הרמב"ם וש"ע משמע שמחזירם מיד וכ"כ במנחת חינוך מצוה תקפג אות ו' "נראה דמחזיר אף באין הלוה צריך, דלא אהנו מעשיו כלל וצריך להחזיר תיכף" אבל בסמ"ע דחק ליישב זה גם בדעת הרמב"ם

⁵⁷ רמב"ם שם ה"ב ביאור הגר"א הו"מ סי' צו ס"ק כה

⁵⁸ רמב"ם שם

⁵⁹ משמע שאם המשכון בעין אינו לוקה ועיין ל"ת רמ"א בשם המנחת חינוך שמוזה מוכח שדעת הרמב"ם שגם לאו זה ולא דלא תחבול בכד אלמנה ניתק לעשה ולכן אינו לורה וכלאו דלא תבא אל ביתו וגו' עיין ל"ת רל"ט עיין מש"כ בל"ת רל"ט בשם ערוך השולחן סעי' ה' שאע"ג שהוא לאו הניתן לתשלומין שיכול לחזור ולשלם המשכון וא"כ אין לוקין עליו וזהו באמת דעת הראב"ד הרמב"ם פליג וס"ל שכיון שאם המשכון שוה כשווי החוב או פחות א"כ יכול לגבותו בחובו ואינו חייב לשלם אם נשרף וא"כ אינו ניתן לתשלומים ולוקה

⁶¹ השגת הראב"ד שם ה"ד והנה הראב"ד השיג על הרמב"ם בה"ד בדין לא תבוא אל ביתו וגו', דסובר הרמב"ם דאם נשרף לוקה, והוא ז"ל השיג עליו דאינו לוקה דניתן לתשלומין. ובה"ב גבי אוכל נפש ובבגד אלמנה בה"א, (ל"ת רמא) לא השיג עליו. והרב המגיד בה"א בבגד אלמנה, דכתב הרמב"ם דאם נשרף לוקה, כתב דהראב"ד חולק במלקות וכן כתב גבי אוכל נפש בה"ב בד"ה ואם אבד. ולפי זה דברי הראב"ד תמוהים, הא באוכל נפש מבואר להדיא בש"ס ב"מ קמ"ו ע"א דחייב משום שני כלים וחייב שתים וש"ל עיין בסוגיא, ולהראב"ד אין כאן מלקות כלל, וכבר תמה בזה הלחם משנה בה"א (ד"ה אבד). ולולא דברי הרב המגיד היה נראה לומר דהראב"ד סבירא ליה כשיטת התוס' קמ"ו ע"א ד"ה וחייב, דלאוין הללו דבגד אלמנה ורחים ורכב לא הוו ניתקים לעשה, דלא כתיב גביהו השב וגו', על כן לא השיג הראב"ד על הרמב"ם במה שכתב דלוקין, דבאמת לוקין, (מנ"ח מצוה תקפג אות ו')

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

י"א⁶² שלא זוהי אלא למשכנו בשעה שהכלי ראוי למלאכה, אבל בשעה שאין ראוי למלאכה ממשכנים, כגון קרדום ומחרשה שדרכם לעשות מלאכה ביום ממשכנו בלילה, וי"א⁶⁴ שאסור למשכנו אף שלא בשעת מלאכה.

גם שליח⁶⁵ בית דין מוזהר בלאו זה שלא למשכן את הלוח ולגבות ממנו כלים שעושים בהם אוכל נפש ואם נכנס לביתו⁶⁶ ומשכנו וכ"ש המלוה עצמו מלבד מה שעובר בלאו זה עובר גם בלאו שלא תבא אֶל בֵּיתוֹ לְעֵבֵט עֵבֵטוֹ.

אפילו היו ללוח⁶⁷ חמישה כלים שעושים בהם אוכל נפש, אסור למשכן אפילו אחד מהם, ואם משכנך חייב על כל כלי וכלי בפני עצמו, ואפילו שני כלים שהן עושין מלאכה אחת חייב עליהן משום שני כלים, ולוקה שתיים על שניהם, שנאמר לא יִחַבֵּל רִחִים וְרִכָּב לַחֲיִיב עַל הַרְחִים בַּפְּנֵי עֲצָמוֹ וְעַל הַרְכָּב בַּפְּנֵי עֲצָמוֹ, כשם שהרכב והרחים מיוחדין שהן שני כלים, ומשמשין מלאכה אחת וחייב ע"ז בפני עצמו ועל זה בפני עצמו, כך כל שני כלים אע"פ שמשמשין מלאכה אחת חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו.

ואם אינו עושה⁶⁸ מלאכה אלא באחד מהם, מותר שליח הבי"ד למשכן השאר, ובלבד שלא יעבור בלאו לא תבא אֶל בֵּיתוֹ לְעֵבֵט עֵבֵטוֹ.

איסור זה הוא דוקא אם בא למשכנו אחר שנטל ההלואה, אבל בשעת ההלואה מותר למלוה⁶⁹ ליטול ממנו כלים שעושים בהם אוכל נפש בתור משכון ואפילו בביתו כיון שהוא בעצמו מתרצה ללוות באופן זה⁷⁰. וי"א⁷¹ שאף בשעת הלואה אסור.

⁶² מניד משנה שם ה"ה הרמב"ן והרשב"א ב"מ קי"ג ע"א בשם הירושלמי

⁶³ ובשו"ע אינו מבואר דין זה להדיא ע"ש. ולדעת הראשונים דאם חבל מחרשה בלילה דאינו זמן מלאכה אינו עובר, קצת צ"ע, אם הוא אצלו ביום ג"כ ואינו מהזיר למה לא יעבור בלאו, ואי דהוי לאו שאין בו מעשה, מ"מ כיון דתחילתו היה ע"י מעשה אף דהיה בהיתר אפשר עובר, והדברים ארוכים עיין במשנה למלך פ"ג מביאת מקדש הכ"א, ובספר משנת חכמים בתחילת הל' יסודי התורה (ד"ה והנה בלאו) (מנחת חינוך מצוה תקפג אות ד)

⁶⁴ תומים סק"ד ושם כתב דדעת התוס' ב"מ קי"ג ע"א ד"ה ואת, ובעל התרומות שער א' ח"ה אות ג'

⁶⁵ אהבת חסד שם

⁶⁶ אבל בשוק אין שליח הבי"ד עובר משום "לא תבוא" וכו'

⁶⁷ רמב"ם שם ה"ג אהבת חסד שם סעי' ד

⁶⁸ שם

⁶⁹ שם סעי' ז

⁷⁰ שכיון שנתרצה הרי הוא כאילו מכרו לו לדעתו סמ"ע סי' צז ס"ק י

⁷¹ רמב"ם שם אבל הפוסקים כתבו דלא כהרמב"ם ועיין בערוך השלחן שם סעי' ז' שהעמיד את זברי הרמב"ם בכה"ג שהמלוה התנה בשעת ההלואה שיתן לו הלוח משכון איזה משכון שהלוח רוצה שאז אסור לקחת כלי אוכל נפש אבל אם מעיקרא אמר לו איזה משכון הוא לוקח בזה גם הרמב"ם יודה וכתב שאפשר שכל הפוסקים יודו בזה וסיים בצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואפילו שלא⁷² בשעת ההלואה אם נותן לו הלואה מרצונו מחוץ לביתו, מותר לו לקבל ממנו אפילו כלים שעושים בהם אוכל נפש.

י"א⁷³ שדינים אלו הם גם בחוב שבא שלא ע"י הלואה שהלוהו, כגון בחוב שמגיע לאדם עבור שכר פעולתו, או שכר בהמתו או כליו וחפציו, או עבור שכירות ביתו וכיו"ב, שאסור למשכן עבורם כלים שעושים בהם אוכל נפש⁷⁴.

גם אם רוצה⁷⁵ לשלוח שלוחו אסור⁷⁶, ואם אינו שולחו למשכנו אלא כדי שיבקש מהלוה שיתן לו משכון על יד השליח, יש להחמיר בזה אמנם במקום הדחק שרואה שבלי המשכון יפסיד את החוב לגמרי, אפשר שאין למחות ביד המיקל בזה.

ומותר לומר לשלוחו – לך לביתו ואמר לו שיביא לי משכון על החוב. כיון שלא עשאהו שליח לגבית המשכון, אלא רק על אמירת הדברים. ואז גם מותר לשליח ליקח המשכון מהלוה, ולהוליכו למלוה כיון שלזה הוא שלוחו של הלוה ולא של המלוה⁷⁷.

אין חילוק⁷⁸ אם החוב הוא ממון של יחיד או ממון של רבים, כגון גבאי צדקה או של גמ"ח שהלוה לו, והגיע הזמן ולא פרעו אסור למשכן כלי אוכל נפש ושייך כל הדינים הנ"ל.

ט. לא תחבל בגד אלמנה הא של אחרים תחבל

המלוה לאלמנה בין שהיא עשירה ובין שהיא עניה מעות על מנת שתפרע לו לזמן מסוים ולא לקח ממנה משכון כשיגיע הזמן ולא פרעה החוב אסור למלוה לטול ממנה משכון⁷⁹ ואפילו על פי ב"ד ועל זה נאמר (דברים כד

⁷² אהבת חסד שם

⁷³ ערוך השלחן שם סעי' כג

⁷⁴ משא"כ בל"ת רלט שלא תבוא אל ביתו לעבט עבטו ששיך רק בחוב שבא ע"י הלואה

⁷⁵ אהבת חסד שם סעי' ג ונתוב החסד ס"ק ח

⁷⁶ עיין במנחת חינוך מצוה תקפג אות יד וז"ל "וקצת צריך לעיין אם שולח שליח לחבול והשליח חבל ונתן להמלוה, דלכאורה אין שליח לדבר עבירה ועבר השליח על הלאו. אך מסתברא דהוא עבר, דאין הלאו דוקא בלקיחה, רק כל שהוא אצל בעל הבית שלוקח לבטחון על החוב. וכן אם עשה ע"י נכרי או חרש שומה וקטן דאינן בני שליחות, מ"מ עובר המלוה כיון שהוא אצלו לבטחון על החוב עובר הוא, כן נראה לי, ומ"מ צ"ע, ובאתי רק לעורר". ועיין ל"ת רלט שדעת החפץ חיים באהבת חסד שעיקר האיסור הוא משום לפני עור שמכשיל השליח בגזל ולכן במבקש ואינו נופל בע"כ אין למחות ביד המקילין

⁷⁷ אהבת חסד שם

⁷⁸ אהבת חסד שם סעי' ח

⁷⁹ ועיין מנחת חינוך מצוה תקפג אות יא שכתב גבי לאו דלא תחבול רחים וגוי' (ל"ת רמב) שמסתבר ששיך גם בפחות משהו פרוטה כיון שאינו לאו שבממון אלא גזירת הכתוב ואפילו אם החוב הוא פחות משהו פרוטה חייב לשלם אלא שאין מוציאים בדינים ויהיה שייך הלאו וא"כ מסתברא שה"ה גם בלאו זה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

פסוק יז) וְלֹא תִחַבֵּל בְּגֵד אֶלְמָנָה. ולא דוקא בגד⁸⁰, אלא כל דבר אסור ליטול ממנה, ואפילו אם אינם כלים שעושים בהם אכל נפש או אפילו אם אינו ממשכנה בביתה אסור. וי"א⁸¹ שלא אסרה התורה אלא בגדי לבישתה ומצעותיה וכדומה, אבל שאר כלים כגון כוסות של כסף וכיו"ב, (שאינם כלי אכל נפש⁸²) ראוי למשכן הימנה, וסתימת הפוסקים לא משמע כן⁸³.

ואם משכן מחזירין ממנו בעל כרחו מיד, ואם תודה לו תשלם, ואם תכפור תשבע⁸⁴. וי"א⁸⁵ שאין צריך להחזיר מיד אלא רק בזמן שצריכה להם⁸⁶.

⁸⁰ אהבת חסד פ"ז סעי' ו

⁸¹ כ"כ בגליון רע"א בגליון המשניות הפרק המקבל משלמי הגבורים בשם ריא"ז ב"מ ע"א מדפי הרי"ף אות ב ועיין בנתיב החסד שם שהוכיח מסתימת הפוסקים ומהגמ' שהעיקר לדינא שכל הכלים אסורים וכן משמע מהחינוך מצוה תקצא וז"ל "וחבל בגדיה או בליה או שום דבר" וכ"כ במנחת חינוך שם אות א שכל הכלים אסורים

⁸² שאם הם כלי אכל נפש בלא"ה אסור משום לאו ד"לא יחבול רחים" וגוי עיין ל"ת רמב

⁸³ שם נתיב החסד ס"ק טו

⁸⁴ רמב"ם מלוה ולוה פ"ג ה"א ביאור הגר"א חו"מ סי' צו ס"ק לד

⁸⁵ סמ"ע סי' צו ס"ק יד טו עיין ביאור הגר"א שם שזהו דעת הרמב"ן והרשב"א אבל הרמב"ם משמע שמחזיר מיד אבל בסמ"ע דחק ליישב שגם הרמב"ם ס"ל כן

⁸⁶ ועיין יראים סי' קלו וז"ל "מדאמר ר' שמעון שאם אתה ממשכנה אתה חייב להחזיר לה למדנו דבכלים שהוא חייב להחזירה הכתוב מדבר והיינו ממשכנה שלא בשעת הלואה ובשליח ביד דאלו בשעת הלואה אינו חייב להחזיר, כדתנן בהמקבל והזכרנוהו למעלה משכנו בשעת הלואה אינו חייב להחזיר לו. ולמדנו גם בכלים שהיא משתמשת בהן דבני חזרה נינהו, דאי בכלים שאינה משתמשת בהן לאו בני חזרה נינהו"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואם אבד המשכון או נשרף קודם⁸⁷ שיחזיר לוקה⁸⁸. וי"א⁸⁹ שאינו לוקה.

גם שליח בית דין מוזהר בלאו זה ואם משכנה בביתה⁹⁰ עובר גם משום "לא תבא אֶל ביתו לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ וגו'". ואם היו כלים שעושה בהם אכל נפש עובר גם משום "לא יִקְבַּל רִחִים וְרָכַב בִּי נֶפֶשׁ הוּא חֵבֵל"⁹¹.

איסור זה⁹² הוא דוקא אם בא למשכנה אחר שנטל ההלואה, אבל בשעת ההלואה מותר ליטול ממנה המשכון, ואפילו בביתה ואפילו כלי אכל נפש, כיון שהיא בעצמה מתרצית ללוות באופן זה⁹³. וי"א⁹⁴ שאף בשעת הלואה אסור.

⁸⁷ רמב"ם שם עיין מש"כ באלה המצוות ל"ת רלט בשם ערוך השולחן סעי' ה שאע"ג שהוא לאו הניתן לתשלומין שיכול לחזור ולשלם המשכון וא"כ אין לוקין עליו וזהו באמת דעת הראב"ד הרמב"ם פליג וס"ל שכיון שאם המשכון שוה כשווי החוב או פחות א"כ יכול לגבותו בחובו ואינו חייב לשלם אם נשרף וא"כ אינו ניתן לתשלומים ולוקה ועיין ספר החינוך מצוה תקצא שתמה על דעת הרמב"ם "ובודאי יקבל אותו הבעל חוב בפרעון חובו, ואם כן אני תמיה היאך הוא לוקה ומשלם".

⁸⁸ ועיין בסמ"ע כאן סקמ"ו שהאריך וכתב דדעת הרמב"ם גם בדין זה דהוי ליה ניתק לעשה, ואינו צריך להחזיר רק בעת צרכו הכלל דינינים אלו דאוכל נפש (ל"ת רמב) ובגד אלמנה שוים לגמרי לדין משכנו בעל כרחו (עיין ל"ת רלט) שכתב הרמב"ם אחרי זה, וסמך כאן על מה שכתב אחרי זה, עי"ש שהאריך בזה, וכן כתב המגיד משנה בה"א בדעת הרמב"ם דהוי ניתק לעשה. אך הלחם משנה בה"א מביא דברי הריב"ש (סי' תפ"ח) דדעתו בדעת הרמב"ם דמחזיר מיד ולא בעת הצריך לו דוקא, והטעם משום דקיימא לן כרבא דאי עביד לא מהני, והעשה דהשב תשיב וגו' דמחזיר בשעת הצורך הוא רק במשכנו שלא ברשות דגלי קרא השב וגו' דמאי דעביד מהני כמבואר בסוגיא דתמורה ו' ע"א. מבוארת דעת הריב"ש דהרמב"ם סבירא ליה דאלו הלאוין דבגד אלמנה ואוכל נפש אינם ניתקים לעשה כלל דלא כתיב בהו השב וגו', רק דצריך להחזיר מחמת דאי עביד לא מהני וא"כ צריך להחזיר תיכף. וכן כתבו התוס' כאן קמ"ז ע"א בד"ה וחייב, דלאו זה דאוכל נפש אינו ניתק לעשה כלל דלא כתיב השב וגו', רק דצריך להחזיר מחמת אי עביד לא מהני. ועיין בלחם משנה מה שתמה על הריב"ש, אך תמיה לי היאך אפשר לומר דסובר הרמב"ם דאלו הלאוין דבגד אלמנה ואוכל נפש לא הוו ניתק לעשה רק דמחזיר מחמת לא מהני, א"כ היאך כתב הרמב"ם דמחזיר ואם אבד או נשרף לוקה, מבואר דאם הוא בעין אינו לוקה, ולמה לא ילקה כיון דלא הוי ניתק לעשה, ולא הניתן לתשלומין לא סבירא ליה להרמב"ם כאן דהא סבירא ליה דאם נשרף לוקין, ואמאי לא ילקה אף שהוא בעין, הא כן סבירא ליה לרבא (תמורה ד ע"ב) דאי עביד לא מהני ולקי משום דעבר אמימרא דרחמנא. וכן בתוס' הנ"ל משמע דלקי בכל ענין, ולמה לא ילקה. ועל כרחך צריך לפרש כדעת הסמ"ע דהרמב"ם סבירא ליה דניתק לעשה, דלא כדעת התוס', על כן ניחא דאין לוקין אם מחזיר עיין בדבריו, ודין חזרה סמך על מה שכתב בהל' ה' בלאו דלא תבוא אל ביתו וגו'. (מנחת חינוך שם)

⁸⁹ השגת הראב"ד שם ה"ד ועיין ל"ת רמב שדעת הלחם משנה והמנחת חינוך שגם לדעת הראב"ד לוקה ⁹⁰ ובשוק שליח הבי"ד אינו עובר משום לאו זה עיין ל"ת רלט והמלוה עצמו לדעת הרמב"ם מלוה ולוה פ"ג ה"ד עובר משום "לא תבוא וגו' עיין ל"ת רלט ולדעת תוס' ב"מ ק"ג ע"א ד"ה אימא אינו עובר משום לא תבוא ⁹¹ אהבת חסד שם סעי' ו

⁹² שם סעי' ז

⁹³ שהרי היא כאילו מכרה לו לדעתה (שם נתיב החסד ס"ק יז)

⁹⁴ אבל הפוסקים כתבו דלא כהרמב"ם ועיין בערוך השולחן הו"מ סי' צז סעי' יד שפירש בדעת הרמב"ם שוודאי אם באה ומביאה לו משכון ודאי שמותר לקחת ממנה ואף מצוה להלוות לה שאל"כ יגרע כחה מכל שאר אדם כיון שאין מאמינים לה בלא משכון ואסור לקחת ממנה אאל ע"כ שמותר ליקח הימנה וכן אם מבקשת שיבוא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואם מתרצית⁹⁵ האלמנה לתת לו משכון מותר לקחת ממנה מחוץ לביתה אפילו שלא בשעת ההלוואה, ואפילו כלים שעושים בהם אוכל נפש ואם היא קוראת למלוה לביתה מותר לו לקחת ממנה שם.

ודין השולח שליח כדחן מה שנוצר לענין נטילת כלי אוכל נפש.

י"א⁹⁶ שדינים אלו הם גם בחוב שבא שלא ע"י הלוואה שהלוה כגון בחוב שמגיע לאדם עבור שכר פעולתו או שכר בהמתו או כליו וחפציו או עבור שכירות ביתו שאסור למשכן עבורם כלי אלמנה⁹⁷.

י"א⁹⁸ שכל איסור זה הוא רק באלמנה, אבל גרושה או שאר כל אדם אין בו לאו זה. וי"א⁹⁹ שאף בגרושה שייך איסור זה.

אין חילוק¹⁰⁰ אם החוב שהייבת הוא ממון של יחיד או ממון של רבים כגון גבאי צדקה או של גמ"ח שהלוה לה והגיע הזמן ולא פרעה אסור למשכנה ושייך כל הדינים הנ"ל.

דף קיג:

י. שליח בית דין שבא למשכנו לא יכנס לביתו למשכנו אלא

עומד מבחוץ והלה מוציא לו משכון שנאמר בחוץ תעמד

כמו שהתבאר גם שליח הבית דין מוזהר גם הוא שלא יכנס לבית הלוה לטול ממנו משכון, ואם אינו בא לבית הלוה, אלא בא אליו בשוק מותר לשליח הבי"ד לחטוף בזרוע מן הלוה וליתנו למלוה, ובזה נשתנה דינו מהמלוה¹⁰¹. או שאם מוציא דבר מה בחוץ יקחנו כמשכון למלוה¹⁰².

לביתה ליטול משכון מותר אבל אסור לדעת הרמב"ם שאם העמידה ההלוואה על המשכון ולא אמרה לו לבוא לקחת שלא יבוא אל ביתה לקחת את המשכון

⁹⁵ אהבת חסד שם

⁹⁶ ערוך השלחן שם סעי' כג

⁹⁷ משא"כ בל"ת רלט שלא תבוא אל ביתו לעבט עבטו ששיך רק בחוב שבא ע"י הלוואה

⁹⁸ ש"ך ס"ק א

⁹⁹ סמ"ע ס"ק כב וז"ל הש"ך שם וכתב הסמ"ע וה"ה גרושה וצ"ע דהא מכריחים האלמנה לשלם רק שאין ממשכנין אותה וע"כ הטעם שלא לצער האלמנה שלבה שבור ודואג והאי טעמא לא שייך בגרושה והרי ר"ש פליג וס"ל דעשירה אפי' אלמנה ממשכנין א"כ י"ל דבגרושה אפי' ת"ק מודה ליה ודוק ועיין בערוך השולחן שם סעי' יד שכתב כש"ך

¹⁰⁰ אהבת חסד שם סעי' ה

¹⁰¹ אהבת חסד שם

¹⁰² ערוך השולחן שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

י"א¹⁰³ שמה שהוזהר שליח הבי"ד שלא ליכנס לביתו למשכנו, אינו אלא אם ממשכנו כדי להבטיח שישלם הלוח חובו אבל אינו מתכוין לגבות החוב ממשכון זה, וכגון שלא הגיע זמן הפרעון וממשכנו כדי להבטיח שישלם בהגיע הזמן או שהגיע הזמן ואינו גובה ממשכון זה מאיזה טעם אבל אם הגיע הזמן ובא המלוה לגבות החוב והלוח אינו רוצה לפרוע לו, והוא מוחזק שיש בידו מטלטלין ומחביאם כדי שלא יגבו ממנו שליח בית דין נכנס לביתו לגבות מכליו החוב ולתת למלוה שפריעת בעל חוב מצוה¹⁰⁴.

יא. ולא ימשכנו דברים שעושיין בהן אוכל נפש ונותן מטה ומטה ומצע לעשיר מטה ומטה ומפץ לעני לו אבל לא לאשתו ולא לבניו ולבנותיו

שליח בי"ד¹⁰⁵ כשבא למשכן לא ימשכן דברים שאי אפשר ליתן אותם למשכון¹⁰⁶, כגון בגד שעליו וכלים שאוכל בו תמיד וכיוצא באלו, שאם צותה התורה להשיב כסות יום ביום וכסות לילה בלילה כל שכן באלו שעריכין לו תמיד שאין למשכנן כלל,

ומניח לו מטה לישיב עליה ומטה¹⁰⁷ ומצע לעשיר הראויים לו לישן עליהם, ואם היה עני שאין דרכו לשכב על מצע מניח לו מטה ומפץ לישן עליו, וכל הנמצא בידו חוץ מאלו יש לו למשכנו, ואינו מסדר לו כדרך שמסדרין לבעל חוב כמו שיתבאר, אלא נוטלין הכל ומחזיר לו כלי היום ביום ונוטלו בלילה,

¹⁰³ אהבת הסדר שם סעי' ט

¹⁰⁴ ודינו כדין סוכה ולוב ותפילין וכל מצות עשה שבי"ד מכין אותו עד שתצא נפשו כדי לקימה ואם אין לו נכסים אים כופין אותו להשכיר עצמו ולא לעשות שום מלאכה כדי לפרוע דכתיב (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים" שמרו של הקב"ה קודם ועיין בשער המשפט סי' צז ס"ק ג שכתב שיש פוסקים שסוברים שדוקא בי"ד אין כופין אותו להשכיר עצמו אבל הוא בעצמו חייב להשכיר את עצמו כדי לפרוע חובו (שם) ועיין ל"ת רלד בשם שו"ע הרב שס"ל שאינו חייב אפילו להשכיר את עצמו

¹⁰⁵ שו"ע ונו"כ צו יז

¹⁰⁶ ס"ל להרמב"ם [המובא בציונים אות כ"ב] דאעפ"י שאין מסדרין לו כשבאין [למשכון] כי אם כשבא להפרע מחובו וכמ"ש בסעיף כ"ג, מ"מ דברים שאי אפשר לו להיות זולתן מניחין לו אף כשבא למשכון, וזהו שכתב דמניחין לו מטה ומפץ או מצע, ולא כתב דמניחין בידו כר, אלא הכר נוטל כיון דאפשר להיות זולתו, אבל מחזירו בלילה וכמו שכתב לפני זה. סמ"ע לו

¹⁰⁷ בזמניהו היו רגילין לישיב ע"ג מיטות בפרט בשעת האכילה, ודרך הבריאות הוא שלא לישן אחר האכילה מיד באותו מקום אלא יהלך קודם השינה ד' אמות, וכדי שלא ישכח מלהלוך, היו דרכם להיות מיטה מיוחדת לישן עליה, והיתה מרוחקת ממיטה זו שישב עליה ואכל, לפחות ד' אמות, ומשו"ה כתב שמניחין לו שתי מיטות. סמ"ע שם לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ובלי הלילה בלילה וחוזר ונוטלו ביום, וכן מחזיר לו כלי אומנותו ביום אף על פי שאינו כלי אוכל נפש מחזירו לו כדי לעשות בו מלאכתו ביום.

ואין נותנין כלים¹⁰⁸ כאלו לאשתו ובניו, אף על פי שהם קטנים שהוא חייב במזונותיהם.

יב. נדרך שמסדרין לבעל חוב

כל שיש ללוה נכסים או חפצים, ואפילו חפצי הבית, חייב לפרוע בהן חובו, ולא ישאיר לעצמו¹⁰⁹ רק מה שמשאירים בית דין מדין סידור¹¹⁰.

כיצד דין סידור¹¹¹, אין משאירים לו אלא מזון לשלשים יום כבינוני שבעיר¹¹², אבל לא לאשתו ובני ביתו, אף על פי שחייב במזונותם¹¹³, ואפילו תפסה האשה לפרנסתה מוציאין ממנה, וכן אם לוותה למזונותיה אין חוב המזונות קודם למלוה זה.

¹⁰⁸ שו"ע ונו"כ שם כג

¹⁰⁹ כתב בשו"ע הרב (שם סעיף יג) שגם ממה שמשאירים לו כדי סידור רשאי המלוה ליטול ממנו ביום כלי הצריך לו בלילה ולהחזירו בלילה, וכן בכלי הצריך ביום, ויכול לעשות כן לעולם כדי שיבקש מעות לפרוע, ולא אמרה תורה לא תהיה לו כנושה אלא כשנושה מה שאין לו כלל, וע"י לעיל סעיף ה. ולהלן יתבאר קצת מדיני סידור כדי לדעת עד היכן צריך הלוה לעשות כדי לפרוע החוב.

¹¹⁰ שו"ע הרב הלכות הלואה סעיף ה וכן הוא בנה"מ סימן פו סק"ב, והיינו שלא נאמר שדין סידור אינו אלא כשבא לגבות עפ"י ב"ד, אלא גם מעצמו חייב לפרוע מכל מה שיש לו יותר מכדי סידור, ומ"מ אינו חייב למכור כדי להמציא מעות מזומנים למלוה, אלא מגבהו ממטלטלין שיש לו, כמו שנתבאר בפרק ה, ושם נתבאר גם איך שמין המטלטלין ומ"מ משמע שיותר מדין סידור אינו חייב אפילו לצאת ידי שמים

¹¹¹ שו"ע ונו"כ צז כג כד

¹¹² אף על פי שעד עתה אכל כעני, שבתחלה צמצם עצמו כדי לפרנס גם בני ביתו, אבל אינו צריך להרעיב עצמו בשביל המלוה. וכתב הסמ"ע שם דה"ה איפכא, שאם היה רגיל לאכול כעשיר אין משאירים לו אלא כבינוני, וכן פסק בשו"ע הרב, ובדעת הרמב"ם מסתפק הסמ"ע. ובערוה"ש כתב שאם היה רגיל כעשיר נותנים לו גם עכשיו כעשיר (וציין לכתובות דף סז ע"ב), ואינו דומה לבגד, שצער המזון מרובה משל בגדים.

¹¹³ ואם אין להם מה לאכול יתפרנסו מן הצדקה, שאין המלוה חייב לפרנס בני ביתו של לווה יותר משאר בני העיר, וכתב הסמ"ע ס"ק נו שאע"פ שמזונות אשתו וכסותה חייב מדאורייתא, אפ"ה המלוה המאוחר לנשואיה קודם לה, מפני שהתורה לא חייבה לבעל אלא כשיש לו, ואף המזונות שנותנים לו משל מלוה הוא, ולא נתחייב המלוה לתת לה מזונות, וע"י קצה"ח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

משאירים לו תפילין¹¹⁴, אבל לא ספרים, אף על פי שהוא תלמיד חכם ותורתו אומנתו, ואפילו ספר תורה אין משאירים לו, וכן אם יש לו מקום בבית הכנסת גובה ממנו¹¹⁵, אבל ספרים שקנה עבור בניו ללמוד אין גובה מהם.

היה הלוח¹¹⁶ אומן משאירים לו מכלי אומנתו שני כלים מכל מין¹¹⁷, אבל צמד בקר וחמור, וכן ספן שיש לו ספינה, אף על פי שאין לו מזונות אלא מאלו, אין משאירים לו, ויש אומרים שאין משאירים לו סחורה, אף על פי שאין פרנסתו אלא ממנה, ויש אומרים שסחורה שמתפרנס בה הרי היא בכלל אוכל נפש.

בעל אטליז שיש לו מקרר חשמלי, וכן משור חשמלי לחתוך עצמות, מכיון שיכול למכור מיד ולא יצטרך למקרר, וגם לפני קודם המצאת מקרר השתמשו בלא זה, וכן יכול לשבור העצמות בקופיץ, אין זה בכלל כלי אומנות¹¹⁸, אולם יש לפקפק בזה, שמסברא נראה שאין לנו אלא מקומו ושעתו, ובזמננו דברים אלו וכיוצא בהם הם כמעט הכרחיים באטליז, וכ"ש מקרר¹¹⁹.

כל מה שנתבאר בדין סידור¹²⁰, הוא הדין כשיש לו קרקע מוכרין ומשאירין לו כדי סידור, אף על פי שפרנסתו מן הקרקע¹²¹, ויש אומרים¹²² שהוא הדין שמוציאין אותו מדירתו שדר בה.

יג. מסדרין בערכין

¹¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ובפתחי תשובה כתב בשם רשמי שאלה סימן נג דדוקא תפילין שמצוה שבגופו היא, אבל מלית אין משאירין לו, ובפרט כשיש לו מלית קטן, ובערוה"ש כתב בפשיטות שמשאירים לו מלית.

¹¹⁵ והיינו בזמננו שהיו קונים מקומות ביהכנ"ס בקנין גמור. וכתב בערוה"ש שאם יהיה לו בזיון גדול כאשר יסור ממקומו, וכן בשאר דברים שיש לו בזיון גדול במכירתו, אין לכופו למכור.

¹¹⁶ שו"ע ונו"כ שם

¹¹⁷ ואם יש לו ממין אחד יותר משנים, מוכרים המותר, אף על פי שממין השני אין לו רק אחד, אין משאירים לו כדי להשלים, ולכאורה אם נשבר אחד מהכלים שהשאירו לו ובאו לו מעות, יכול לקנות כדי להשלים מה שהשאירו לו מדין סידור, מיהו אפשר שאינו יכול לקנות, כשם שאין משאירים לו בתחלה מעות כדי לקנות, וצ"ע. ובשו"ע הרב השמיט לגמרי דין אומן, וצ"ע.

¹¹⁸ בשו"ת מנחת יצחק ח"ה סימן קכא

¹¹⁹ פתחי חושן חלק א פרק ב הערה נא

¹²⁰ שו"ע ונו"כ שם כז

¹²¹ ערוה"ש סוף סעיף כו.

¹²² ש"ך שם ס"ק יד בשם מהר"א ששון סימן ריו.

ובשו"ת מהרי"ט ח"א סימן קיג כתב שאין מוציאין אותו מביתו שהוא דר בו עד י"ב חודש, דומיא דכסות שנותנים לו ל"ב חודש, וצ"ע ליישב דברי מהרי"ט עם דברי הרשב"א, ומ"מ אף לדעת מהרי"ט נראה שא"צ להשאיר לו כי אם כדירת בינוני, ורק לו ולא לבני ביתו, דומיא דכסות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

חייבי ערכין¹²³ ודמים ממשכנין אותן ולוקחין מהן בעל כרחן מה שנדרו ואינן חייבין להחזיר להם המשכון ביום או בלילה, ומוכרין כל הנמצא להם מן הקרקע ומן המטלטלין מכסות וכלי תשמיש הבית ועבדים ובהמה ונפרעין מן הכל, ואין מוכרין לא כסות אשתו ולא כסות בניו ולא בגדים שצבען לשמן ולא סנדלים חדשים שלקחן לשמן, וכן המקדיש כל נכסיו לא הקדיש את אלו.

יד. לא את הלזף ולא את החרדל רבן שמעון בן גמליאל מתיר בלזף מפני שהוא מאכל לעורבין

כבר התבאר במסכת שבת דף קכח. שכל¹²⁴ דבר שהוא ראוי למאכל בעלי חיים המצויים, מותר לטלטלו. ואפילו אינו ראוי לרוב מיני בעלי החיים, כגון החרדל שאינו ראוי אלא ליונים, מותר לטלטלם במקום שהיונים מצויים.

ודבר שאינו ראוי אלא לבעלי חיים שאינם מצויים באותה העיר, אם יש לו מאותו בעל חי מותר לטלטל המאכל הראוי להם, ואם לאו אסור.

קליפות, וגלעינים שאינם מאכל אדם, ואף לבהמה אינם ראויים, כגון קליפות אגוזים ושקדים (ביצים) וכדומה, או אפילו ראויים למאכל בהמה אלא שאין בהמה מצויה באותו המקום, הרי הם מוקצה ואסור לטלטלם. ואמנם מותר לקחת קליפות, גלעינים אלה כאשר מוציא אותם מן הפה ולהניחם על הצלחת. אך עצמות וקליפות הראויות למאכל בהמה, והיא מצויה באותו המקום, כמו בקיבוץ, מותר לטלטלן בשבת, והכל לפי המקום והזמן. שאם הדרך לאסוף שיירי המאכל לתתם לבעלי חיים, הרי הם מותרים, ואם לאו אלא דרכם להשליכם לאשפה העירונית, הרי הם מוקצה, אלא אם כוונתו להאכיל את בעלי החיים המצויים באשפה, כחתולים וכדומה.

לכן עיר שמצויים בה חתולים השייכים לבני אדם, או שמצויים בה כלבים אף על פי שהן של הפקר אין שאריות בשר ודגים נחשבות בה מוקצה אף למי שאין ברשותו בע"ח אלו, לפי שהן ראויים למאכל בעלי החיים שבעיר. אולם מקום מבודד שאין בו בעלי חיים בשבת, כגון מלון או ספינה, פסולת האוכלין מוקצה אף שהיא ראויה לחתולים ולכלבים, שהרי אין כאן בעלי חיים שיאכלו שאריות אלו. או שמצויים בעלי

¹²³ רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרק ג הלכה יד

¹²⁴ שו"ע ונו"כ או"ח שח כט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

חיים שאינם שייכים לאיש, כיון שאין מזונותם עליך הרי זה מוקצה, אך אם הבע"ח רגילים לאכול אצלו בקביעות אין צורך שהם יהיו קנויים לו בקנין ממון.

וגדר מצויין באותו מקום, כל כל שיכול לילך ולהגיע לאותו מקום שנמצאים שם בעלי החיים, אבל עיר גדולה שבעלי החיים מצויים בה בקצה השני, ואין דרך לילך בעיר זו מקצה לקצה ברגל, לא חשיבי בעלי החיים מצויים. ועיר שמצויים כלבים בסביבתה ובפרבריה ומידי פעם נכנסים לתוך העיר, נחשבת כמי שמצויים בה.

טו. בני מלכים סכין שמן וזרד על גבי מכותיהן בשבת שכן דרבנן לסוך בחול

עוד התבאר שם דף קיא. שהחושש במתניו¹²⁵, או שסובל מכאבים ראומטיים וכדומה, לא יסוך שמן וחומץ מעורבים מפני שאין דרך לסוך בהם אלא לרפואה, וכל שהדבר ניכר שמתכוין לרפואה אסור כמו שנתבאר.

אבל סך הוא בשמן לבדו אבל לא בשמן ורד, לפי שדמיו יקרים ואינו מצוי ואין רגילים לסוך בו אלא לרפואה, וכן לא יסוך בשמן רפואי שמיזעד לריפוי הכאבים, אך אם הוא מקום שמצוי בו שמן ורד ודרך בני אדם לסוכו שלא לרפואה, מותר לסוך בו אפילו לרפואה.

ובימינו שאין נוהגין לסוך בשמן כי אם לרפואה, אסור לסוך בשום שמן לרפואה, מפני שהדבר ניכר שמתכוין לרפואה. אך מותר לסוך לתענוג, או לנקיון העור, אפילו שמן רפואי או שמן ורד.

וכן מותר לסוך את התינוק בשמן נוזל, שהרי רגילים לעשות כן גם לנקיונו ולא רק לרפואה, ובלבד שלא יתן את השמן על גבי צמר גפן או מטלית ספיגה (משום איסור סחיטה), ואף אם דחס את צמר הגפן היטב מבעוד יום יש לאסור, אלא יסוך בידו או במטלית לא ספוגית! מחומר סינתטי. ומותר ליתן את השמן על גוף התינוק ולמשוח ביד רכה בצמר גפן או במטלית לכל השטח הרצוי.

מותרת האשה לסוך את שערותיה בשמן שערות (ברילנטינה), וכאשר היא רגילה בכך כל ימות השנה, הרי היא מותרת לעשות כן בשבת אפי' אם יש לה חטטים בראשה, ומכל מקום תשתמש רק במעט שמן כדי שלא תבוא לידי סחיטת השערות, אבל השימוש במשחת שערות (פומאדה), או בג'ל המעצב את השער, אסור בכל אופן.

¹²⁵ שו"ע ונו"כ שם כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

מותר לשכב באור השמש לשם תענוג, גם אם ישתזף עורו. אבל לא ימרח כל משחה על העור כדי למנוע כווייה, משום ממרח, אך יכול ישתמש לצורך זה בשמן או בנוזל או תרסיס (ספריי). מכיון שבימינו רבים משתמשים בכל יציאה מהבית בתרסיס או שמן הגנה והרי הוא דרך בריאים, ואם כוונתו בשכיבה באור השמש היא לצורך רפואה או חיזוק הגוף אסור בכל ענין.

הסובל מגירויים קלים בעור (כגון בידים או ברגלים), מותר לו לסוך בשמן, שהרי אינו לרפואה אלא לתענוג, אבל לא במשחה, משום ממרח. אולם אם נקלף העור מחמת הגירויים, גם לסוך בשמן אסור, משום דבזמננו אין רגילים לסוך בשמן וניכר שעושה לרפואה, אבל מותר לשפוך שמן על הגוף שלא במקום הקילוף, על מנת שהשמן יזל למקום הקילוף.

הסובל משפתיים יבשות או סדוקות, אסור לו למרוח אותן בשפתון או בכל חומר אחר, שמלבד איסור רפואה בשבת יש בכך משום איסור ממרח, וגם לא ימשח עליהן שמן, והוא הדין לגבי מי שנתייבש עור ידיו או נסדק. או לצורך הרגעת כאבים ראומטיים וכל שכן שאין להשתמש לצורך כך בשמנים רפואיים, וכל סוגי הנוזלים הרפואיים.

אך אם הכאבים חזקים שהוא בגדר 'חלה כל גופו או נפל למשכב', או לצורך תינוק, או שעלול להתפתח דלקת, רשאי לסוך שמנים מכל סוג שהוא.

טז. הרי שהיו נושין בו אלף זוז ולבוש איצטלא בת מאה מנה מפשיטין אותה ממנו ומלבישים אותו איצטלא הראויה

מה שהתבאר לעיל במה שמסדרין לבעל חוב חלק מהסידור שמשאירים לו כסות¹²⁶ הראוי לו ל"ב חודש כבינוני שבעיר, ואפילו יש לו מכבר בגד יקר יותר משיעור בינוני, מוכרו וקונה בגד כבינוני, וכן משאירים לו מטה וכרים וכסתות ומצעות לפי דרכו.

אין משאירים לו מעות לקנות כסות לאשתו ובני ביתו¹²⁷, אבל בגדים שכבר קנה, או שכבר התקין עבורם, אף על פי שלא לבשום עדיין, אין בעל חוב גובה מהם, ונחלקו הפוסקים¹²⁸ בתכשיטים ובבגדי שבת שלהם אם בעל חוב גובה מהם, וכל מה שהכניסה האשה, בין נכסי מלוג ובין נכסי צאן ברזל, אינו גובה מהם.

¹²⁶ שו"ע שם כב

¹²⁷ שו"ע ונו"כ שם כג כה

¹²⁸ בשו"ע שם סעיף כא פסק שמבגדי שבת ומועד שלהם גובה, וכתב הסמ"ע הטעם שמסתמא לא הקנה להם בגדים יקרים במתנה גמורה אלא להשתמש בהם, ולכשיצטרך ימכרם, והרמ"א כתב שיש חולקים. ונראה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שבש"ע הרב פסק כהמחבר. וכתב עוד בשו"ע דכ"ש שגובה טבעות וכלי כסף וזהב, ובערוה"ש כתב שלפי מנהגנו שרוב בני אדם מקנים הבגדים אף היותר יקרים לבני ביתם, ואף התכשיטים שעל גופן, כגון נזמים ומבעות, נותנין להם במתנה גמורה, ואין בע"ח גובה מהם, אבל שאר כלי כסף וזהב, אף על פי שהם משתמשים בהם אין ראיה שנתן להם במתנה כי אם לתשמיש, ובע"ח גובה מהם. ובדברי גאונים כלל יד סימן מג כתב בשם שו"ת הר"ח כהן שלהלכה אין גובים מבגדי שבת של אשתו, אבל מתכשיטין שקנה לה בעלה גובין, אבל לא ממה שהכניסה מאביה, ושם בסימן כז כתב בשם נדרי זרוזין שאף לדעת המחבר אינו גובה מבגדים שהכין לבתו לצורך נשואיה, ועיי"ש סימן כט ובכלל קיב סימן ו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

